

Aktuální stav digitálního vysílání Českého rozhlasu

Situační zpráva o vývoji digitalizace vysílání (stav k 22. 6. 2017)

Český rozhlas je nepochybně průkopníkem digitalizace rozhlasového vysílání v České republice. Digitalizace pak představuje nezvratnou a nezpochybnitelnou evoluci, která nyní probíhá napříč všemi lidskými činnostmi. Být průkopníkem nových vysílacích technologií ukládá Českému rozhlasu i Zákon o ČRo a Český rozhlas tak činí v zájmu celého rozhlasového trhu, v zájmu celé společnosti.

Po letech technických pokusů, systematické přípravy a pečivé analytiky představil Český rozhlas v roce 2015 svoji dlouhodobou koncepci a následně 6. srpna 2015 spustil, ve spolupráci s Českými Radiokomunikacemi a za podpory Českého telekomunikačního úřadu, experimentální vysílání DAB+ ze Žižkovského vysílače, tzv. DAB Praha. Jednalo se o velmi úspěšný projekt, který se stal vzorem i pro ostatní země v podobném stadiu rozvoje. DAB Praha jasně a zřetelně demonstroval, že Český rozhlas má dostatečné zkušenosti a know-how jak v oblasti „programingu“ speciálních kanálů, tak v oblasti nejmodernějších technologií a také v oblasti multimediálního obsahu, který je u DABu nedílnou součástí rozhlasového vysílání.

V květnu 2015 zveřejnil Český telekomunikační úřad materiál s názvem „Strategie správy rádiového spektra“. Ten schválila vláda ČR a rozpracovala jej do úkolů. Úkol ve znění „Vypracovat strategii digitalizace Českého rozhlasu“ uložila Ministerstvu kultury s termínem 31. 12. 2015. To následně vytvořilo odbornou skupinu zástupců RRTV, ČTÚ, MPO, MK a ČRo, která se během let 2015 a 2016 scházela a postupně vyjasňovala jednotlivé body a otázky. Za Český rozhlas jsme navrhovali, aby veřejnoprávnímu rozhlasu byl přidělen samostatný multiplex (jeden ze tří aktuálně zkoordinovaných). Rozhlas se při tom odvolával na stejnou praxi u České televize a taktéž na stejný postup u všech evropských zemí, kde se digitalizace (DAB+) vysílání rozjelo. V roce 2016 pak Ministerstvo kultury přizvalo k jednání této komise o „Strategii digitalizace Českého rozhlasu“ i zástupce soukromých vysílatelů. Český rozhlas jasně deklaroval a deklaruje, že svými kroky v digitalizaci nechce získat zvýhodnění oproti privátnímu sektoru. Snaží se jen dostát své zákonné povinnosti a toho, co od něj společnost oprávněně očekává. Opakovaně také vybízíme zástupce soukromých rádií ke spolupráci a nabízíme know-how získané v tomto procesu všem účastníkům trhu.

Na konci června 2016 zformulovalo Ministerstvo kultury svojí verzi „Strategie digitalizace Českého rozhlasu“, kterou jsme již neměli možnost nijak komentovat. V srpnu 2016 byla pak schválena vládou ČR jako usnesení č. 730. Tento materiál představuje oddálení jakéhokoliv náznaku státního koncepčního řešení o pět let a představuje tak promarněnou šanci. To podstatné, tedy dlouhodobá státní koncepce digitálního rozhlasu, je totiž odsunuta až nejdříve do roku 2021. Nečinnost zabraňuje využívání mezinárodně přidělených kmitočtů, což vede k jejich postupnému znehodnocování a k nevratným škodám na národním přírodním bohatství. Česká republika disponuje v tuto chvíli třemi multiplexy s celoplošným pokrytím. Další, minimálně tři, je možno sestavit při využití celého tzv. III. pásma.

Toto usnesení vlády ČR ale každopádně Český rozhlas vítá. Po mnoha letech nastal viditelný posun, který řeší alespoň něco - pilotní vysílání. Usnesení vlády ČR tak dává zelenou zahájení řádného

vysílání DAB+ v naší zemi. Až do této chvíle se totiž stále jednalo "jen" o experimentální režim. Experimentální vysílání má ale značná omezení. Byť po technické i obsahové stránce se jedná o plnohodnotný provoz, nelze jej účinně propagovat, protože nevíme, kdy skončí. Nelze jej garantovat ani vymáhat technologickou stabilitu, protože testy a změny jsou nezbytnou součástí experimentování.

Bezprostředně po schválení usnesení vlády zahájil Český rozhlas přípravu na jeho realizaci. Po pečlivé interní analýze tohoto dokumentu bylo zřejmé, že obsahuje řadu nejasných ustanovení. Abychom měli co nejvyšší právní jistotu pro další kroky, rozhodli jsme se vypsát výběrové řízení na analýzu možností a právních a ekonomicko-organizačních rizik implementace vysílací sítě DAB+ podle usnesení vlády č. 730. Výběrové řízení vyhrála společnost Pierstone, která v březnu odevzdala svoji analýzu. Souběžně s tímto procesem jsme v únoru 2017 oslovili ČTÚ s dotazem na seznam připravených vysílačů, resp. kót, vhodných pro šíření T-DAB, pro které byla úspěšně dokončena mezinárodní koordinace.

Následně vedení Českého rozhlasu, na základě doporučení Digitýmu ČRo, zvažovalo varianty možností výběru dodavatele služeb šíření a distribuce DAB+ vysílání včetně případných rizik. Zvažovali jsme zejména výběr dodavatele v soutěži podle NOZ nebo přímým oslovením. Pro kvalifikované posouzení jsme nechali vypracovat interní právní stanovisko. Důležitým faktorem v tomto procesu byla eliminace výpadku vysílání klíčové sítě DAB Praha v době mezi ukončením experimentu a zahájením řádného vysílání. Takové přerušování vysílání na dobu několika měsíců by bylo nevyhnutelné ve všech případech výběru dodavatele, jehož stanoviště vysílačů v té době nebyla plně zkoordinována v rámci národní i mezinárodní koordinace pro síť vysílačů DAB+ v kmitočtovém bloku 12C a 12D a která by tudíž nebylo možno použít pro start řádného vysílání bez nutnosti dalších koordinací. Na trhu existoval jediný subjekt, jehož vysílače, resp. kóty, tento požadavek splňovaly a které byly v té době plně zkoordinovány i v mezinárodním měřítku. Takovým subjektem byly České Radiokomunikace. O tomto faktu nás oficiálním dopisem ze dne 23. února 2017 informoval Český telekomunikační úřad.

Na základě těchto skutečností bylo vedením ČRo rozhodnuto, že dodavatele služeb šíření a distribuce vysílání Českého rozhlasu v systému DAB+ vybere Český rozhlas přímým oslovením společnosti České Radiokomunikace a.s. Pro zajištění péče řádného hospodáře jsme nechali vypracovat tři nezávislé posudky na cenu takovéto služby. První z nich, od státem autorizované společnosti „Český metrologický institut - TESTCOM Praha“, stanovuje cenu v rozmezí 12-15 mil Kč/rok. Druhý, od společnosti Grant Thornton, stanovuje cenu v rozmezí 12,6 a 15,4 mil Kč/rok. Třetí posudek, od experta na problematiku digitálního vysílání, PhDr. Pavla Dvořáka, stanovuje cenu v rozmezí 12,6-13,2 mil Kč/rok.

Následně proběhlo několik kol vyjednávání s Českými Radiokomunikacemi o ceně za službu šíření a distribuce DAB+ prostřednictvím čtyř vysílačů a o podobě smlouvy. Výsledkem je cena 12,9 milionů Kč ročně. Cena je tak v dolní třetině intervalu posudků. Zároveň je to o téměř 3 miliony ročně nižší než indikativní nabídka z roku 2015. Rozdíl, resp. úspora je ve skutečnosti ještě větší, protože původní indikativní nabídka počítala s rozložením investic do deseti let, zatímco nyní, v souladu s usnesením vlády ČR, je kontrakt omezen na cca 4,5 roku, tedy do konce roku 2021. Snížení ceny bylo dosaženo mimo jiné snížením tzv. SLA (především rychlosti obnovení při výpadku), které bude "měkčí" než máme nastavené u sítí FM. Vzhledem k tomu, že DAB+ je rozvojovou službou byla by stejná tvrdost

jako u sítí FM neekonomická. V případě požadavku Českého rozhlasu na vyšší míru zabezpečení a rychlosti obnovení služby kdykoliv v budoucnu je možné toto změnit pomocí dodatku a příslušného navýšení ceny. Jelikož smlouva pokrývá pouze období tzv. pilotu, tak toto nepředpokládáme.

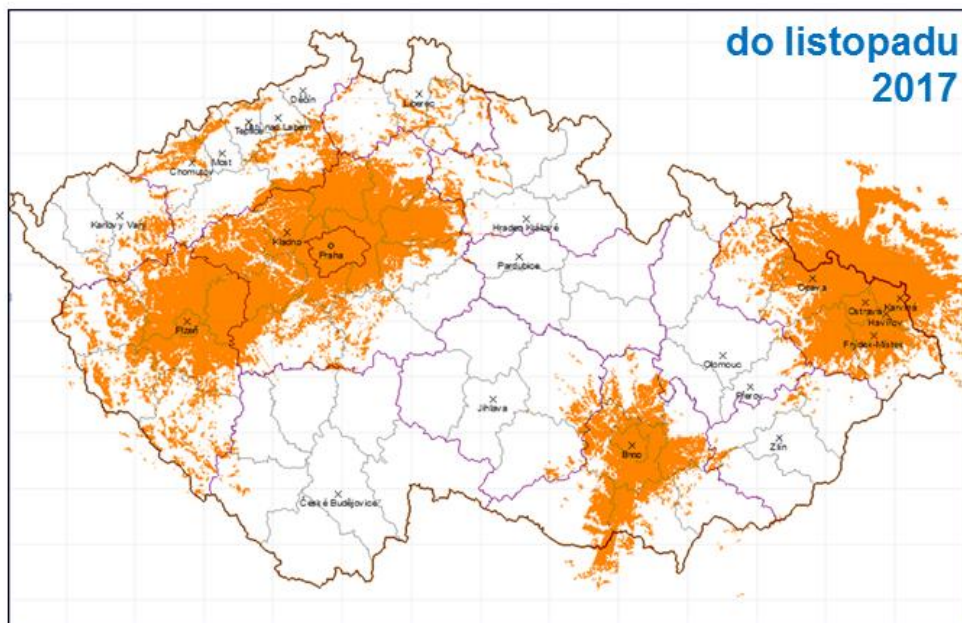
Ještě před podpisem smlouvy s Českými Radiokomunikacemi jsme obdrželi od ČTÚ čtyři individuální oprávnění na DAB+ vysílače Praha, Brno, Ostrava a Plzeň. Celý proces byl představen na tiskové konferenci 31.5.2017 v prostorách Českého rozhlasu. Den poté, tedy ve čtvrtek 1.6.2017, zahájil Český rozhlas první řádné vysílání DAB+ v České republice a to plynulým přechodem z experimentálního režimu.

Start řádného DAB+ vysílání fakticky znamená překlopení stávajícího pražského vysílače do řádného režimu a následnou výstavbu vysílačů v Brně, Ostravě a v Plzni. Ty budou spuštěny nejpozději do 30.11.2017. Předpokládané pokrytí pak bude zhruba 40% populace České republiky. Vysokou míru efektivity dosahujeme zejména použitím nejmodernějších technologií. Především využitím vysoce účinného kódování HE-AAC verze 2, které disponuje sofistikovanými komprimačními algoritmy Spectral Band Replication (SBR) a Parametric Stereo (PS). Ty poskytují až čtyřikrát účinnější redukci dat při vyšší zvukové kvalitě oproti původní verzi DAB. Ušetřená datová kapacita pak může být použita na zvýšenou ochranu dat (Protection Level 2A), která zajistí mnohem větší dosah jednotlivých vysílačů.

sít' „ČRo DAB+“

Praha + Brno + Ostrava + Plzeň

40 % populace ČR

Český rozhlas

Řádné vysílání DAB+, spuštěné Českým rozhlasem podle usnesení vlády č. 730, představuje jeden multiplex. V rámci něj je šířeno 14 programů. Jsou to jednak celoplošné stanice Českého rozhlasu, které jsou šířeny také v rámci sítě FM (ČRo Radiožurnál, ČRo Dvojka, ČRo Vltava, ČRo Plus), dále všechny regionální stanice, jejichž regiony budou podle vládního usnesení pokryty signálem DAB+ (ČRo Regina, ČRo Region, ČRo Brno, ČRo Ostrava, ČRo Plzeň) a zbytek kapacity multiplexu je využit stávajícími speciálními stanicemi Českého rozhlasu, které jsou šířeny výhradně digitálně (ČRo Radio Wave, ČRo Rádio Junior, ČRo D-dur, ČRo Jazz, ČRo Rádio Retro).

Celá tato síť DAB+ vysílačů je financována Českým rozhlasem z vlastních zdrojů. Již v roce 2016 jsme zřídili pro tento účel nový nástroj, umožňující financovat rozjezdovou fázi řádného DAB+ vysílání. Jedná se o Fond digitalizace, který nezatěžuje běžný rozpočet, ale využívá prostředky z kumulovaného zisku Českého rozhlasu.

Český rozhlas vnímá vládou schválený návrh rozvoje zemského digitálního vysílání Českého rozhlasu jako přínos k dalšímu rozvoji zemského digitálního vysílání celého českého rozhlasového trhu. Byť obsahuje nejasné a právně neurčité pasáže, jsme přesvědčeni, že v možnostech daných současnou legislativou, se Český rozhlas s jeho implementací vyrovná.

Problematická je zejména pasáž zmíněného vládního usnesení o poskytnutí volné datové kapacity soukromým vysílatelům a také pasáž o omezení programů Českého rozhlasu v tomto pilotním DAB+ multiplexu. Zde se Český rozhlas musí řídit platnými právními předpisy. Poskytování volných kapacit však v Zákoně o ČRo ani v jiných platných právních předpisech v současné době upraveno není. Z právních analýz Českého rozhlasu vyplývá, že stávající absence legislativních pravidel poskytnutí volných kapacit multiplexu Českým rozhlasem pro soukromé provozovatele vylučuje (chybí např. kritéria pro výběr potenciálních zájemců ze strany soukromých provozovatelů vysílání, ekonomická pravidla pro provoz multiplexu, není řešena otázka nedovolené veřejné podpory, atd.) a Český rozhlas by se za tohoto stavu poskytnutím takových kapacit soukromým provozovatelům dopouštěl porušování platných právních předpisů.

Zákon o ČRo programy šířené prostřednictvím zemského digitálního rozhlasového vysílání (DAB+) nijak nespécifikuje ani nelimituje. Stejně tak programový obsah multiplexu nespécifikují ani nelimitují individuální oprávnění k využívání rádiových kmitočtů rozhlasové služby, která Českému rozhlasu udělil Český telekomunikační úřad s platností do 31. 12. 2021.

Z legislativy i z Kodexu ČRo je dále Český rozhlas zavázán povinností nakládat s finančními prostředky s péčí řádného hospodáře v zájmu naplňování zákonem uloženého závazku poskytování služby veřejnosti. Nabízet v rozhlasovém digitálním multiplexu pouze celoplošné a regionální programy, které jsou dostupné v analogovém vysílání v pásmu FM a ponechat zbylou kapacitu multiplexu neobsazenou, by zcela zjevně nebylo hospodárné. Rozhlasové poplatky slouží k financování veřejné služby Českého rozhlasu. Lidé placením poplatků přispívají na celou kapacitu multiplexu. Tento prostor by tak měl být plný a nabízet za dané finanční prostředky pro veřejnost maximum programové nabídky. Programy ČRo Wave, ČRo Junior, ČRo D-dur, ČRo Jazz a ČRo Rádio Retro splňují úkol a kritéria naplňování veřejné služby, jak jsou definovány v Zákoně o ČRo. Tyto programy Český rozhlas vysílá již řadu let a v žádném případě tedy nepředstavují „plánované nové významné audiovizuální služby“, jak je uvádí Sdělení Evropské komise o použití pravidel státní podpory na

veřejnoprávní vysílání (2009/C 257/01). V rámci multiplexu je přesto zařazujeme formou testu, což je zřetelně vyznačeno v jejich názvech i v identifikaci těchto stanic na displeji přijímačů.

Současné řešení, které zvolil Český rozhlas, a které vyplývá ze současného zákonného rámce, chápeme jako otevřené a jsme připraveni poskytnout volné kapacity multiplexu soukromým provozovatelům ihned po odstranění zákonných překážek.

Na závěr bych rád zdůraznil, že Český rozhlas přistupuje ke všem distribučním platformám na základě principu technologické neutrality. Český rozhlas podporuje každou platformu, která efektivně dopraví jeho programy k posluchačům. Vysílá na sedmi různých platformách a zároveň sleduje aktuální vývoj a novinky.

V Praze dne 22.6.2017

Zpracoval:

Ing. Karel Zýka

ředitel Techniky a správy Českého rozhlasu